

TANDHEELKUNDE

Bladerende in de advertenties van een tandheelkundig tijdschrift treft mij deze afbeelding: een dame in avondkleding, nog jong, bekoorlijk en in haar verschijning verzorgd tot in de details van een uit alles blijkende levensverfijning. In een spiegeltje werpt zij een laatste kritische blik als om zich te overtuigen dat de finishing touch geen enkele aanvulling meer behoeft. Zij glimlacht voldaan, haar ontblote tanden glanzen de beschouwer tegemoet. Inderdaad, zij kan gezien worden en de verpersoonlijking van gratie en jeugd zou volkomen zijn, hadde de man die meende dit portret aan de openbaarheid te moeten prijsgeven, de kunst om te zwijgen verstaan. Dit doet hij helaas niet, doch beijvert zich om de toeschouwer te onthullen dat al deze bekoorlijkheid slechts bestaat bij de genade van... een kunstgebit, bedrijfszeker gemaakt door de aanwending van een laag kleefpoeder!

Deernis vervult mij als wijlen de dichter THOMAS HOOD:

„Fashion'd so slenderly,

„Young, and so fair.”

En dan een prothese, vastgeplakt nog wel met pectine! Hoe is het gosgosmogelijk!

Van het misdrijf naar de schuldvraag is slechts één stap en dus zou ik wel eens willen weten: van wat voor een sadist van een tandarts is dit slachtoffer de trouwe patiënte?

Natuurlijk kom ik er niet achter, wat doet het er trouwens toe?

Maar het geval laat mij niet los. Was deze verminking, waarvan de camouflage kleefpoeder vereist, inderdaad zo vanzelfsprekend als de indiscrete adverteerder het gelieft voor te stellen? Had dat niet anders gekund? Wanneer – zo overleg

ik – deze dame nu eens onder behandeling ware geweest van . . . laat ik zeggen collega Pieterse of . . . Van den Berg, of . . . van Klaassen, of Jan Jansen, van wie ik weet dat zij graag een prothese *goed* maken. Ik denk natuurlijk niet aan al degenen die *graag* een prothese maken, van die categorie zijn er meer dan genoeg: bevoegden, mercantilisten, onbevoegden en wie er meer een broodje in zien. Ik houd mij dus bij collega Pieterse, ook al omdat er wellicht meer zijn die, net als ik, hem van nabij kennen. Gesteld dus dat deze patiënte bij hem terecht ware gekomen, hoe zou het dan met haar gebit gesteld zijn?

„Natuurlijk *zonder* kleefpoeder,” hoor ik al zeggen. Dit antwoord begrijp ik volkomen. Als deze dame eenmaal tandeloos was zou collega Pieterse, in navolging en wellicht met overtreffing van gerenommeerde publicisten op het gebied der volledige prothese, iets onberispelijks creëren, functioneel en cosmetisch en onze adverteerder kreeg met zijn pectine geen voet aan de grond. Maar dat bedoel ik niet. Nee, ik poneer een andere stelling: Wanneer deze jongedame, in plaats van tandarts X, collega Pieterse had gefrequenteerd dan was er bij haar – prothetisch gesproken – nooit iets aan de hand geweest. Dan zou zij met haar bekoorlijkheid alleen een reclame voor zichzelf gebleven zijn. Pieterse (ik word familjaar) zou bij haar periodieke bezoeken telkens een of meer vullingen hebben gelegd, een kroon gemaakt hier en daar, maar er zou in al die jaren – dat weet ik zeker – geen druppel bloed zijn gevloeid. Zij had tegen zichzelf kunnen glimlachen zonder dat er tussen haar en haar spiegelbeeld het geheim van Biodent of Bioblend behoefde te worden bewaard.

En of zij nu Pieterse dan wel een der anderen tot lijftandarts hadde verheven, dit was voor het lot van haar gebit niet van overwegend belang geweest. Klaassen zou niet anders gedaan hebben, Van den Berg had – dat spreekt vanzelf – een extra jacketkroon laten bakken (Jedem Tierchen sein eigenes Plaisierchen, niet-waar?) en Jan Jansen, de plasticus, zou – in overeenstemming met de levensstandaard te Ellewoutsdijk – iets minder met goud en porselein en wat royaler met amalgaam en silicaat hebben gewerkt.

Maar onze adverteerder had in elk geval naar een ander model voor zijn kleefpoederreclame moeten omzien.

Al heb ik nu in dit bijzondere geval mijn onlustgevoelens afgereageerd, niettemin blijft het verschijnsel dat fabrikanten van benodigdheden voor de prothetische (en chirurgische) bemoeiingen van de tandarts in hun reclame met voorliefde een illustratief verband leggen tussen dat deel van de tandheekkundige praktijk en jeugdige vertegenwoordigers van het „zwakke” geslacht. Met aldus de vrouw te promoveren tot symbool van gebitsinvaliditeit bewijst men haar geen dienst. Zij moge vaak de onnatuur prefereren en haar uiterlijke verschijning maken tot een soort amendement op de schepping, gehele of gedeeltelijke tandeloosheid kan geen vrouwelijk desideratum zijn. Dit zou al te zeer tegen haar pleiten en is daarom alleen al niet aan te nemen.

Maar verder is de voorstelling alsof de werkzaamheid van de huidige tandarts voor een belangrijk deel zou bestaan in het beroepsmatig verminken van zijn medemens om deze daarna gelukkig te maken met een prothese, een belediging voor het beroep en zijn beoefenaren.

Tenzij . . . de reclame als spiegel van de tijd, zich in de keuze van haar esthetische vormen bij de werkelijkheid aansluit en de feiten geen geweld aandoet. In dat geval zou de wereld voor de tandheekkunst een halve eeuw tevergeefs

hebben gedraaid en in wezen bij de vorige eeuw vergeleken, niet veel zijn veranderd. Maar dat kan ik vooralsnog op gezag van de adverteerders niet geloven.

Door het vorenstaande zal de geverseerde lezer aanstonds herinnerd zijn aan de jonge vrouw uit meerdere, die in de advertentiepagina's van J.A.D.A. en Journal of Prosthetic Dentistry anno 1965 model staat voor een geslaagde camouflage van haar tandeloosheid, dank zij de geadverteerde kunsttanden. Te zijner informatie vereist de waarheid dat de ontboezeming waartoe de kleurenfoto aanleiding had kunnen geven, niet van deze tijd is doch reeds te vinden in de jaargang... 1935 van dit tijdschrift. Alleen de namen der daarin ten tonele gevoerde, maar thans uit de tandheelkundige gezichtskring weggevallen collega's werden door fictieve vervangen.

Wat de schrijver toen trof als een blaam voor de tandheelkunst dier dagen, is alleen dertig jaar later nog actueel. De tandheelkunde moge in die tussentijd aan wetenschappelijke en technische vooruitgang veel hebben kunnen boeken, aan begrip t.a.v. de ethiek der tandheelkunst heeft zij – zeker niet in het odontologisch land van belofte – veel bijgedragen. In dat opzicht schijnt er in de loop der jaren niets te zijn veranderd.

B.

Lit.: T.v.T. 1935 blz. 856 e.v.